

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązywania zadań
<i>Egzamin:</i>	Próbný egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski Arkusz 2. Wypracowanie
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	9 grudnia 2025

Ogólne zasady oceniania wypracowania:

1. Zdający może zrealizować temat w wybranej przez siebie formie wypowiedzi, np.: rozprawka, szkic krytyczny, przemówienie, list otwarty, artykuł, esej, pod warunkiem że będzie to wypowiedź argumentacyjna.
2. Do pełnej realizacji polecenia wystarczy przywołanie dwóch argumentów.
3. Przywołanie utworu literackiego w formie streszczenia nie stanowi argumentu.
4. W wypracowaniu nie jest wymagane omawianie utworów literackich ani w porządku chronologicznym, ani w porządku przedstawionym w temacie, tj. lektura obowiązkowa, inny utwór literacki, konteksty. Zdający powinien zrealizować temat zgodnie z przyjętą przez siebie koncepcją.
5. Funkcjonalność wykorzystania w wypracowaniu utworu literackiego nie oznacza konieczności omówienia przez zdającego wszystkich elementów fabuły, sensów utworu istotnych (z punktu widzenia egzaminatora) ze względu na zagadnienie sformułowane w temacie. Zadaniem egzaminatora jest ocena stworzonej przez zdającego pracy pisemnej. Egzaminator nie może kierować się własnym wyobrażeniem, jak inaczej/lepiej można by taką pracę napisać. W ocenie należy uwzględnić to, co w pracy jest, a nie to, co – zdaniem egzaminatora – mogłoby/powinno w niej być.
6. Losy postaci literackiej są uogólnieniem ludzkiego doświadczenia. Dlatego jeżeli problem sformułowany w temacie odnosi się do człowieka, to za trafne uznaje się odwołanie przez zdającego w wypracowaniu również do postaci literackich, które nie są ludźmi. Ta sama zasada dotyczy również tekstów kultury.
7. Zdający musi w wypracowaniu wykorzystać dwa konteksty, ale nie musi odwoływać się do dwóch różnych typów kontekstów, np. jeden kontekst jest filozoficzny, drugi – historyczny; mogą być to dwa konteksty z tej samej kategorii.
8. Jeżeli zdający przywoła w wypracowaniu lekturę obowiązkową jako kontekst i popełni błąd kardynalny, to praca zostanie oceniona na 0 punktów.
9. Jeżeli wypowiedź jest w całości nieczytelna (w rozumieniu czytelności zapisu), egzaminator oceni ją na 0 punktów.
10. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
11. Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 300 wyrazów, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: Spełnienie formalnych warunków polecenia oraz Kompetencje literackie i kulturowe. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
12. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas egzamin z języka polskiego, w przypadku takiego zdającego, zostanie unieważniony. Oznacza to, że zdający nie zdaje egzaminu i nie może przystąpić do egzaminu w terminie poprawkowym w sierpniu (może przystąpić do egzaminu w kolejnych latach jego przeprowadzania).
13. Jeżeli wypowiedź zawiera fragmenty przepisane z zadania (polecenia, tekstu) zawartego w cz. 1. lub w cz. 2. arkusza egzaminacyjnego bez interpretacji tych fragmentów / komentarza do tych fragmentów, wówczas za wypracowanie zdający otrzyma 0 pkt. Całość pracy tego zdającego nie jest unieważniana.
14. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

Utwory literackie, w tym lektury:

1. Za utwór literacki w wypracowaniu nie uznaje się: komiksu, powieści obrazkowej, mangi, scenariusza filmowego, gry komputerowej. Te teksty kultury mogą zostać wykorzystane w wypracowaniu jako kontekst.
2. Ani jako utworów literackich, ani jako kontekstów nie traktuje się utworów literackich i tekstów piosenek obcojęzycznych, które nie zostały przetłumaczone na język polski.
3. Za lekturę obowiązkową uznaje się odwołanie przez zdającego do każdej księgi biblijnej. Biblia jest utworem literackim, którego znajomość nie obowiązuje w całości, dlatego żaden błąd rzeczowy w odniesieniu do Biblii nie jest błędem kardynalnym.
4. Zbiory mitów inne niż Mitologia Jana Parandowskiego nie są uznawane za lekturę obowiązkową – mogą stanowić np. kontekst.

Język, ortografia i interpunkcja:

1. Wszystkie wyrazy napisane przez zdającego składają się na sumę wyrazów w wypracowaniu. Jeżeli zdający napisze rozdzielnie wyraz, który powinien napisać łącznie, to liczymy go jako dwa wyrazy. Liczbę wyrażoną cyframi traktujemy jako jeden wyraz.
2. Jeżeli zdający nadaje tytuły lub śródtytuły pracy lub jej poszczególnym częściom, to bierze się je pod uwagę przy ocenie pracy, np. przy ocenie spójności. Tytuły i śródtytuły wlicza się do ogólnej liczby wyrazów.
3. Nie są błędami językowymi powtórzenia wyrazów pojawiających się w temacie, np.: człowiek, postawa, miłość do ojczyzny, decydować, własny los.
4. Poprawne są różne wersje pisowni następujących tytułów utworów literackich:
 - „Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” albo „Rozmowa mistrza Polikarpa ze Śmiercią”, albo „Dialog Mistrza Polikarpa ze Śmiercią”, albo „Dialog mistrza Polikarpa ze Śmiercią”
 - „Boska Komedia” albo „Boska komedia”
 - „Nie-Boska Komedia” albo „Nie-Boska komedia”
 - „Mała Apokalipsa” albo „Mała apokalipsa”.
 - „Rozdziobią nas kruki, wrony...” albo „Rozdziobią nas kruki, wrony...”
 - „Inny świat” albo „Inny Świat”
 - „Rok 1984” albo „1984”
 - „Górą „Edek” ” albo „Górą Edek”. Zdający musi jednak konsekwentnie stosować w wypracowaniu wybraną wersję zapisywania danego tytułu.
5. Jeżeli zdający nie stosuje w wypracowaniu cudzysłowu w zapisie tytułów utworów literackich, to pominięcie cudzysłowu traktuje się jako błąd interpunkcyjny. Jeżeli zdający w swojej pracy konsekwentnie stosuje błędną interpunkcję w zapisie tytułu tego samego utworu literackiego, to egzaminator policzy ten błąd tylko raz.

Zadanie 17. (0–35)

Wybierz jeden z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

- W wypracowaniu rozważ problem podany w temacie. Przedstaw również swoje zdanie i je uzasadnij.
- W rozważaniach przedstaw argumenty, odwołując się do utworów literackich oraz do wybranych kontekstów (np. historycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, mitologicznego, biblijnego, religijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego).
- Jednym z utworów literackich musi być lektura obowiązkowa, wybrana spośród lektur wymienionych na stronach 3 i 4 tego arkusza egzaminacyjnego.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów

Temat 1.: W jaki sposób wydarzenia z przeszłości kształtują ludzkie życie?

Uszczegółowienia zasad oceniania dotyczące tematu 1.

1. Rozumienie pojęć:

a) *wydarzenie z przeszłości:*

- coś co się wydarzyło, miało miejsce, zakończyło się,
- w sensie historycznym: wydarzenie historyczne,
- w sensie psychologicznym: doświadczanie (pozytywne lub negatywne),

b) *kształtowanie ludzkiego życia* – wpływ wydarzenia z przeszłości na np.: decyzje, wybory, postawy człowieka w późniejszym czasie (np.: w życiu dojrzałym, dorosłym itd.)

2. Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli w pracy zdający omówił:

- a) wpływ wydarzenia z przeszłości na ludzkie życie ORAZ
- b) praca zawiera opinię albo uzasadnienie.

3. Zgodnie z poleceniem zdający powinien w pracy omówić różne wydarzenia i ich wpływ na życie człowieka. Jeżeli w całej pracy omawia tylko jeden aspekt takiego wpływu (np.: pozytywny), wówczas:

- a) jeden utwór literacki – można uznać jako wykorzystany w pełni funkcjonalnie
- b) drugi utwór literacki – można uznać jako wykorzystany co najwyżej częściowo funkcjonalnie.

4. Lektura obowiązkowa – dowolna lektura obowiązkowa, wybrana spośród lektur wymienionych na stronach 3. i 4. arkusza, ilustrująca zagadnienie sformułowane w temacie.

Temat 2.: Potrzeba doświadczenia szczęścia a odpowiedzialność za innych ludzi.

Uszczegółowienia zasad oceniania dotyczące tematu 2.

1. Rozumienie pojęć:

a) *potrzeba doświadczenia szczęścia:*

- dążenie człowieka do pozytywnych stanów emocjonalnych, satysfakcji i poczucia sensu, - subiektywne doświadczenie radości, zadowolenia, spełnienia i dobrostanu, połączone z przekonaniem, że życie jest dobre, znaczące i wartościowe,

b) *odpowiedzialność za innych:*

- obowiązek i gotowość do ponoszenia konsekwencji, dbania o dobro i potrzeby innej osoby (lub grupy), wypełniania zobowiązań wobec niej oraz zapobiegania szkodom,

2. Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli w pracy zdający omówił:

a) potrzebę doświadczenia szczęścia w kontekście odpowiedzialności za innych ORAZ

b) praca zawiera opinię albo uzasadnienie.

3. Zdający powinien w pracy omówić różne aspekty problemu (korelację między potrzebą odczucia szczęścia a poczuciem obowiązku wobec innych). Jeżeli w całej pracy omawia tylko jedną, taką samą sytuację, wówczas:

a) jeden utwór literacki – można uznać jako wykorzystany w pełni funkcjonalnie

b) drugi utwór literacki – można uznać jako wykorzystany co najwyżej częściowo funkcjonalnie.

4. Lektura obowiązkowa – dowolna lektura obowiązkowa, wybrana spośród lektur wymienionych na stronach 3. i 4. arkusza, ilustrująca zagadnienie sformułowane w temacie.